

Vild med ordbøger

En anmeldelse af den nye udgave af Ordbogen.com

Af Anne Lise Laursen, Birte Jørgensen og Bodil Martinsen

Alle 3 forfattere er tilknyttet Institut for Sprog og Erhvervs kommunikation, Handelshøjskolen, Århus Universitet

Ordbogen.com, der kalder sig 'Danmarks største online ordbog', har fået nyt udseende, nye features og forbedret brugervenlighed, annonceres det på ordbogens startside. Umiddelbart lyder det som en god nyhed. Ved en gennemgang af ordbogen i marts 2009 var det overordnede indtryk et løst koncept, der gav sig udslag i en række tilfældige valg uden præg af leksikografisk tradition. Der var altså på det tidspunkt udpræget plads til forbedringer. Vi har set på nogle af ordbøgerne i den nye udgave.

Anne Lise Laursen
Lektor i spansk
all@asb.dk

Birte Jørgensen
Lektor i tysk
bjo@asb.dk

Bodil Martinsen
Lektor i fransk
brm@asb.dk

Det generelle indtryk

Udseendet er faktisk meget bedre nu. Enkelt-ordbøgerne er blevet placeret hver for sig, og de blå, grønne og røde farver, der i den tidligere udgave, der blev anmeldt i marts¹, anvendtes til oplysninger om ordets grammatik og betydning, er nu dæmpet. Den enkelte ordbogsartikel har derved fået et roligere udtryk og er blevet mere overskuelig. Samtidig er der som noget nyt navne på forfatterne.

De høje ambitioner fra den tidligere udgave fastholdes. Målgruppen defineres stadig som alt lige fra skoleelever over erhvervsdrivende til sprogeksperter, og der loves stadig dækning af både almene og fagsproglige områder. Derimod siges der intet om, hvilken anvendelse man har tænkt sig, ordbogen skal have – bortset fra, at den er til at slå op i.

Indholdsmæssigt er der i forhold til første udgave rettet et par besluttede fejl, som den forrige anmeldelse gjorde opmærksom på. Det er jo e-ordbogens absolutte force, at det kan lade sig gøre at rette og supplere overnight. Men de gennemgående svagheder ved Ordbogen.com er stadig iøjnefaldende.

Et af problemerne er den manglende stringens omkring fordeling af oplysningerne. Således indlogeres eksempelsætninger, ordforbindelser og sammensatte ord uden tilsyneladende logik forskellige steder i de enkelte ordbogsartikler. Et af de utallige eksempler på det kan ses under opslagsordet *betjent* i den engelske ordbog, hvor *havebetjent*, *jagtbetjent* står som opslagsord mellem ækvivalenterne, mens *lokalbetjent* er placeret under 'fraser'. Idiomer som fx *at have kronede dage* og *slå plat eller krone* (opslagsord *krone* i den engelske ordbog) placeres ligeledes uden tilsyneladende logik under 'oversættelse' eller 'fraser'.

Et andet gennemgående problem i den engelske ordbog er, at samtlige ordforbindelser, man har bestemt sig for skal være 'fraser', placeres under alle betydningsvarianter af et opslagsord. Således er fx alle 'fraser' under opslagsordet *bank* (fx *grine hele vejen hen i banken*) placeret først under *bank = pengeinstitut* og dernæst under *bank = tæsk*, og de ca. 40 'fraser' under opslagsordet *fejl* er placeret både under adjektivet *fejl (= forkert)* og under substantivet *fejl*. Det kan selvfølgelig være lidt lige meget, om der er uvedkommende oplysninger til de enkelte betydninger af ordet, men på den anden side er det støj, der i sidste instans kan bevirke, at brugeren kan komme til at scrolle rigtigt langt for at finde det, han søger.

En detalje omkring adresseringsproblematikken findes især i de franske og spanske ordbøger i forbindelse med sammensatte ækvivalenter eller ordforbindelser, hvor adresseringen ikke præciseres, jf. følgende eksempler fra den franske ordbog (opslagsord *afbryde*) og den spanske ordbog (opslagsord *forventning*)

afbryde en samtale » interrompre une conversation (bøjes uregelmæssigt)
svare til forventningerne » estar conforme a las expectativas *verbum*

Eksempel 1

Den lakoniske anvisning ('bøjes uregelmæssigt' og 'verbum') kan lede den uerfarne bruger (fx skoleeleven) på vildspor med hensyn til, hvad der egentligt refereres til.

Med hensyn til grammatiske kommentarer sætter ordbogen sig mellem to stole i et forsøg på at komme alle brugergrupper til gode. Det resulterer i en blanding af stilarter med form- eller symbolsprog i spidse parenteser og manuelt

tilføjede kommentarer i prosastil i runde parenteser. Et eksempel fra den dansk-tyske ordbog (opslagsord *konkurrence*) kan illustrere dette. Her er redaktøren blevet overivrig og udsætter en af uregelmæssighederne for både en spids og en rund parentes:

udskrive en konkurrence » einen Wettbewerb ausschreiben <ausschreibt, ausschrieb, ausgeschrieben> ("ausschreiben" er løst sammensat og bøjes uregelmæssigt) – Das Unternehmen hat einen Wettbewerb ausgeschrieben

Eksempel 2

De konstruerede eksempelsætninger er et andet ankepunkt. Generelt er den slags leksikografisk prosa uinspirerende og kan endda i værste fald virke decideret tåbelig. Ideelt kan der ligge en ekstra informationsværdi i en eksempelsætning i form af både sproglig og saglig eksplicitering. Men at illustrere det engelske opslagsord *IPO = børsintroduktion* med sætningen "*hvornår finder børsintroduktionen sted, spurgte manden,*" således som det er tilfældet i Ordbogen.com, er ikke en relevant kontekstualisering af den omhandlede term.

Styrken bag Ordbogen.com er et utroligt produktivt redaktionsteam. Mængden af indtastede ord er mildt sagt imponerende. Hvordan det kan lade sig gøre i løbet af få år at producere Danmarks største online ordbog, er et godt spørgsmål. Det kan delvis hænge sammen med den trade-off mellem kvalitet og kvantitet, der giver sig udtryk i manglende stringens på en lang række områder. Men en anden forklaring kunne være den omstændighed, at der i en række tilfælde er tale om et iøjnefaldende sammenfald mellem artiklerne i denne online ordbog og artiklerne i konkurrerende leksikografiske værker

betjent *substantiv* <-en, -e, -ene>

Oversættelser

policeman – Sometimes policemen have traffic duty

police officer – Police officers help maintain law and order

constable – It was the constable's first day on the job

officer – The officer will help you

(talesprog) **cop** – There is a cop standing on the corner

(talesprog) **copper** – My brother is a copper

havebetjent **keeper** » The keeper was in charge of the lawns

jagtbetjent **gamekeeper** » – Thanks to the gamekeeper there was enough game

betjent sb.

1. (politibetjent)

a. **policeman**
police officer

b. (kun engelsk)

constable

c. <uformelt>

copper

cop

d. (i tiltale)

• **constable**

• **officer**

2. (havebetjent)

keeper

3. (jagtbetjent)

gamekeeper

Eksempel 3: Sammenfaldende ækvivalentrække i to ordbøger (Ordbogen.com & konkurrerende ordbog)

– her eksemplificeret ved opslagsordet **betjent** i den dansk-engelske ordbog. Det spørgsmål må andre imidlertid tage sig af.

Kan ordbogen anvendes på vores studier?

For os som undervisere på Institut for Sprog og Erhvervskommunikation på Handelshøjskolen i Århus, er det relevant at se på ordbogens anvendelighed til de brugersituationer, vi dagligt konfronteres med. Vores sprogstudierende er en brugergruppe, der nok befinder sig midt i det kontinuum, som Ordbogen.com's brugerprofil refererer til. De er ikke handelsskoleelever og ikke fagekspert. Men de er i gang med en sproguddannelse. Vi bruger ordbøger til produktion af tekster på fremmedsprogene og til oversættelse mellem dansk og fremmedsprogene. Der foreligger på Ordbogen.com's hjemmeside allerede en anmeldelse af den engelske del af ordbogen. Så vi vil i det følgende fokusere på de tre sprog, vi til dagligt underviser i, nemlig spansk, tysk og fransk, og se på, om Danmarks største online ordbog er anvendelig for vores studier, der må siges at dække en stor portion af det sprogarbejde, der foregår i Danmark.

Vi vil foretage nogle konkrete opslag på ord fra det ordforråd, der optræder i de genrer, vi arbejder med og foretage en vurdering på basis heraf.

Den spanske ordbog

Et iøjnefaldende træk ved den spanske ordbog er de lange rækker af ækvivalenter, hvis betydningsangivelser – hvis de er med – ved nærmere øjesyn ikke holder vand.

Opslagsordet **forretning** i den spanske ordbog har fx 9 ækvivalenter, alle forsynet med betydningsadskillende angivelser, herunder:

1. (~handel) **comercio**
2. (~butik) **negocio**
3. (~transaktion) **transacción**
4. (~operation) **operación**

Eksempel 4

Problemet er her, at den prototypiske ækvivalent, når talen er om at handle eller gøre forretninger, er **negocio**, der ikke, som det anføres i ækvivalent nr. 2, er begrænset til butiksområdet. Ligeledes er det alt for snævert at postulere et 1:1 forhold mellem spanske *operación* og danske *operation* (ækvivalent nr. 4). Ord med latinske rødder har generelt en langt større og mere dagligdags anvendelsesflade på spansk end de tilsvarende danske. Det gælder således også her, at *operación* og – *transacción* for den sags skyld – på spansk har cirka samme anvendelsesområde som *negocio*.

Opslagsordet **konkurrence** har 6 ækvivalenter med betydningsadskillende angivelser, herunder:

1. (~styrkeprøve) **competición**
2. (~opposition) **oposición**
3. (~rivalitet) **rivalidad**
4. (~kompetence) **competencia**

Eksempel 5

Problemet er her, at den spanske ækvivalent til erhvervslivets *konkurrence* er ækvivalent nr. 4, nemlig **competencia**, hvilket man slet ikke bliver ledt på sporet af her.

De upræcise betydningsangivelser er et generelt træk for den dansk-spanske ordbog. En given ækvivalentrække ser i mange tilfælde ud til at have inspireret redaktøren til at vælge en dansk betydningsangivelse, der i formen ligner de pågældende ækvivalenter. I ovennævnte eksempel hører betydningsvariant (~kompetence) slet ikke hjemme under opslagsordet *konkurrence* og (~opposition) er vildledende som betydningsvariant for den spanske ækvivalent *oposición*, fordi denne ækvivalent – eller rettere flertalsformen *oposiciones* refererer specifikt til den konkurrence, der foregår som udvælgelseskriterium ved besættelse af offentlige stillinger. Den manglende præcision er generelt problematisk, fordi det ikke giver vores brugere mulighed for at træffe korrekte valg. Det kan medføre tidsrøvende diskussion i undervisningen, og underviseren har her bevisbyrden, fordi noget, der er fundet i

en ordbog, alt andet lige bliver betragtet som en autoritet.

Et andet generelt problem i den dansk-spanske del er, at der ved næsten samtlige opslagsord savnes kollokationer, dvs. verber eller adjektiver som opslagsordet hyppigt kombineres med, som fx **begå sig i konkurrencen**, **gøre forretninger med**, **øget omsætning** eller faste præpositionsforbindelser som *stige/falde med*, *ansætte til* etc. Kollokationerne er erfaringsmæssigt de elementer, der ofres flest søgninger på, når en god måltæst skal udformes på et professionelt plan, og dette må derfor siges at være en væsentlig mangel for vores brugere af ordbøger.

Den spansk-danske ordbog indeholder – i lighed med den danske-spanske i øvrigt – et imponerende antal opslagsord. I princippet kan der næsten ikke konstateres manglende opslagsord sammenlignet med kendte almensproglige ordbøger. Hvert enkelt opslagsord har ligeledes generelt mange ækvivalenter. De er – heldigvis, fristes man næsten til at sige – i den spanske del ofte uden betydningsangivelser, men da det er lettere for modersmålsbrugeren – her den danske – at træffe det rigtige valg i den konkrete kontekst, er det i princippet til at leve med. Dog mangler de fagsproglige ækvivalenter til brug for vores erhvervskommunikation. Et eksempel på det er opslagsordet **cartera**.

Spansk-Dansk

cartera *substantiv* <-S>

Oversættelser

- ▶ **pung**
- ▶ **dokumentmappe**
- ▶ **ministerpost**
- ▶ (~latinamerikansk) **håndtaske**
- ▶ (om kvinde) **postmand**

Eksempel 6

Her er altså medtaget nogle almensproglige betydninger som *pung*, *dokumentmappe*, samt den kvindelige *postmand* (sic!!), mens relevante erhvervsrelaterede betydninger som *beholdning* (om fx ordrebeholdning) og *portefølje* ikke er med. Tilsvarende findes under opslagsordet **imagen** de danske ækvivalenter *billede* og *figur*, men ikke den for os relevante ækvivalent *image* (om fx virksomhedens image) og under opslagsordet **recuperación** findes fx de danske ækvivalenter *genoprettelse* og *genbrug* men ikke den for os makroøkonomisk relevante term *opsving*.

På det grammatiske område har redaktørerne åbenbart haft et par store udfordringer. For det første ser sætningskonstruktionerne ud til at volde problemer: Der er fundet deciderede kongruensfejl som i sætningsparret *”Totalmente me equivocó con el camarero | Jeg tog helt fejl af tjeneren”* (opslagsord *fejl*), hvor det spanske verbum fejlagtigt er anført i 3. person. For det andet angives uregelmæssige verber kun sporadisk. Fx er ækvivalenterne til **høre** og **føle**, nemlig hhv. *oír* og *sentir*, *tocar* og *tentar*, anført

komme af sted » fortkommen <fortkommt, fortkam, fortgekommen> (løst sammensat) – *Machen Sie, dass Sie fortkommen!*

komme an på » ankommen auf ("ankommen" bøjes uregelmæssigt og er løst sammensat, "auf" styrer akkusativ) – *Es kommt heute auf einen Versuch an*

komme an på nogen » abhängen von ("abhängen" bøjes uregelmæssigt og er løst sammensat, "von" styrer dativ) – *Ihre Zukunft hing von ihm ab*

Eksempel 7

som uregelmæssige, mens de uregelmæssige ækvivalenter under opslagsordet *se*, nemlig *ver*, *salir* og *parecer* ikke er det. Dette er en tendens, der naturligvis gør oplysninger i denne kategori upålidelige.

Den tyske ordbog

En af de ting, der springer i øjnene ved den tyske ordbog, er de mange grammatiske kommentarer. Det tyske sprogsystem har mange grammatiske facetter, og det er smukt, at de er med i så rigt mål her. Desværre kommer de på grund af de mange og lange parentetiske kommentarer ofte til at dominere ordbogsartiklen, så ækvivalenten indimellem simpelthen fortaber sig. Det kan illustreres ved et udsnit fra det tyske opslagsord *komme* (se eks. 7).

Ordforbindingerne med *komme* fortsætter over en 2-3 skærbilleder. For at tage højde for artikler, hvor redaktørerne har så meget på hjerte, kunne det være en god idé enten at holde sig til de grammatiske symbolformer eller i hvert fald afkorte kommentarerne. Ovenstående virker ude af proportioner. De grammatiske kommentarer går derudover let hen og bliver inkonsekvente i sådan en svada. Som det fremgår af det korte udsnit af *komme*-artiklen, er uregelmæssighederne somme tider vist og somme tider blot kommenteret i parentes. Både for den ukyndige og den semi-kyndige bruger virker dette uigenkendskabeligt. Et detaljeret koncept for redaktørerne eller en brugervejledning til brugerne kunne afhjælpe denne uklarhed. De løst sammensatte verber udmærker sig i øvrigt ved eksplicit at anføre ledsætningsformen ex. <fortkam>, som ikke viser, at verbet er løst sammensat. Det kunne måske vildlede vores brugere, der er vant til at se <kam fort> i bøjningsmønstre til denne type verber i flere af de ordbøger, de anvender i undervisningen.

Ordbogens håndtering af pronominer er et andet punkt, der godt kunne trænge til en afklaring. Det kan illustreres ved opslagsordet *dem* (eks. 8).

Intentionen har helt sikkert været den udmærkede at informere om kasusrelationerne omkring pronominet *de*. Men det virker malplaceret under det bøjede pronomen *dem*. *Sie/sie* (*i nominativ*) kan jo ikke betyde *Dem/dem*, og den tyske sætning kan tilsvarende ikke oversættes med **det vil sige, at Dem ikke har gjort det*. Det er også uklart, hvorfor dativformerne er angivet som *Ihr* (forkert), når eksempelsætningen viser den rigtige form *Ihnen*. Det kan være ganske traumatiserende at forsøge at gennemskue systemet især for den ukyndige, men også for den semi-kyndige sprogbruger.

Et rigtigt positivt grammatisk træk er, at det er muligt at søge på tyske uregelmæssige former som *ging*, *empfahl*, *lief*, *kaufte*. Her kommer man i alle tilfældene direkte til ordbogsartiklerne med de pågældende verbers infinitivform..

Med hensyn til opslagsord og ækvivalenter er de tyske ordbøger i begge retninger velforsynede. Men de har ikke nødvendigvis den erhvervs-sproglige vinkel. Opslagsord som *omladning*, *luftfragtbrev*, *speditørerklæring*, etc. mangler. De erhvervsrelaterede ækvivalenter er sporadisk områdemarkeret med (*handel*), således at det kan være svært at indkredse de handelsfaglige udtryk og synonymer. For eksempel fremgår det ikke under opslagsordet *ordre*, at *Auftrag* og *Bestellung* er synonymer i den merkantile terminologi. Herudover mangler en del af de helt centrale merkantile ordforbindinger, som fx *afsende med* (*skib/bil*), *ordre på*, *tilbud på*, *afgive ordre*, *afgive tilbud*, *handle med/hos nogen*, *købe noget hos nogen etc.*

Eksemplensætningerne er ikke altid særligt velvalgte. Undertiden ser det faktisk ud til, at en tilfældig sætning er knyttet til en given ækvivalent uden tanke for betydningsnuancen i det konkrete tilfælde. Under opslagsordet *Umsetzung* finder vi således ækvivalenten *omsætning* i betydningen *omdannelse*, hvortil er knyttet sætningen "Vi havde en flot omsætning sidste år".

Generelt ser det ikke ud til, at der er sammenhæng mellem de to sprogretninger. Ækvivalenter og opslagsord hænger ikke sammen. Et godt eksempel er *bruttonationalprodukt*, hvis ækvivalent i den dansk-tyske anføres som *Bruttonationalprodukt* (forkortelse BNP). Ækvivalenten findes ikke som opslagsord i den modsatte version, og det er faktisk meget heldigt. Den er nemlig forkert. Derimod findes det korrekte opslagsord og den korrekte kombination i den tysk-danske, nemlig *Bruttoinlandsprodukt* som opslagsord og *bruttonationalprodukt* som ækvivalent. Her kunne en form for videndeling have været relevant. Det samme gælder *Baugewerbe*, der er oversat til *byggeindustri*, som burde være *bygge- og anlægssektor*, mens *byggeindustri* i den dansk-tyske sektion er oversat korrekt til *Bauindustrie*

Undertiden er de to tyske redaktører næsten enige både i positiv og negativ forstand. Det gælder fx problematikken omkring regnskabs-terminen *balance*. Her tilbydes som ækvivalent til den tyske term *Bilanz* både *balance* (korrekt) og *driftsregnskab* (forkert) – og *driftsregnskab* anføres som *Bilanz* (forkert) og *Gewinn- und Verlustrechnung* (korrekt). Til gengæld findes *Gewinn- und Verlustrechnung* ikke som opslagsord i den tysk-danske. Men måske er man bare ikke nået længere. Det er der andet i selectionen af opslagsord, der tyder på. Således findes fx opslagsordet *anlægsaktiv* men ikke *omsætningsaktiv*, *finanspolitik* men ikke *pengepolitik*. Der er ingen konsekvens her.

Når vi nærmer os den mere hard-core terminologi, som den tyske ordbog gerne vil dække, leder vi forgæves efter termer. Fx mangler opslagsordene *pengemarked*, *kapitalmarked*, *pengemængde*, *markedsoperation*, *valutapolitik*, *valutareserve*. Også ækvivalenterne er sparsomme, når vi taler hard-core terminologi. Således mangler til opslagsordet *obligation* mindst tre specifikke ækvivalenter.

Den franske ordbog

Et meget iøjnefaldende træk ved den franske ordbog er den lange – til tider meget lange – række af ækvivalenter, der anføres under de fleste opslagsord, og som i mange tilfælde er uden betydningsadskillende angivelser. Som ved de andre ordbøger loves det ellers i omtalen af den franske, at "redaktørerne tilføjer forklaringer, hvor det er nødvendigt, så forskellene mellem de forskellige oversættelser fremgår tydeligt". Tilsyneladende er det imidlertid meget ofte ikke blevet anset for nødvendigt at supplere med betydningsadskillende angivelser – og det gælder både oversættelserne i den fransk-danske (se fx *augmentation*, *arrangement*, *concurrence*

Dansk-Tysk

dem pronomen

Oversættelser

- ▶ *sie* (*i nominativ*) – *Also haben sie es getan?*
- ▶ *sie* (*i accusativ*) – *Wir besiegten sie im entscheidenden Spiel!*
- ▶ *Ihrer* (*i genitiv*) – *Wir gedachten Ihrer*
- ▶ *Ihr* (*i dativ*) – *Wir gaben Ihnen wichtige informationen*
- ▶ *Sie* (*i normativ høflig tiltale*) – *Das heißt dass Sie es nicht getan haben?*
- ▶ *Sie* (*i accusativ høflig tiltale*) – *Was werden Sie tun, wenn wir Sie überbieten*
- ▶ *Ihrer* (*i genitiv høflig tiltale*) – *Ihre Kollegen bedurften Ihrer eigentlich*
- ▶ *Ihr* (*i dativ høflig tiltale*) – *Jetzt geben wir Ihnen eine letzte Chance*

Eksempel 8

og *négoce*) og i den dansk-franske del (se fx *skabe, indføre og forretning*). Til belysning af det problem, brugeren herved stilles overfor, vil vi se nærmere på **forretning**:

Opslagsordet **forretning** har 14 ækvivalenter, nemlig *commerce, occupation, affaire, firme, marché, maison de commerce, négoce, tâche, besogne, magasin, entreprise commerciale, vente, opération, transaction*. Der er ingen betydningsadskillende angivelser, og der er ingen eksemplarsætninger, som ellers ideelt set kunne have givet en idé om betydningsforskelle. Der er kun en lang række ord. Samtidig er de 14 ækvivalenter opstillet i én stor uorden, således at forstå, at opstillingen ikke følger en logisk semantisk opstilling, hvor beslægtede betydningsvarianter er placeret sammen. Brugeren hjælpes således ikke engang indirekte på vej, ved at ord med samme betydningsindhold samles, hvilket for eksempel kunne være: *opération, transaction* og *affaire* (= den enkelte forretning, køb/salg), eller *firme, maison de commerce* og *entreprise commerciale* (= firma). Samtidig kan man undre sig over, hvorfor et oversættelsesforslag som *boutique* (= butik/lille forretning) ikke er medtaget, medens til gengæld ord som *occupation, tâche* og *besogne* figurerer som oversættelsesforslag, skønt det er vanskeligt at gennemskue, hvilken betydningsvariant de repræsenterer. Slår man op i den fransk-danske del af Ordbogen.com under disse tre ord, gives der da heller ingen af de tre steder *forretning* som oversættelsesforslag.

Der signaleres også stort set frit valg på alle hylder under opslagsordet **betale**, hvor der kun ved ét af de 7 oversættelsesforslag tilføjes en parentes med en betydningsadskillende angivelse.

Dansk-Fransk

betale *verbum* <-r, betale, betalt>

Oversættelser

- ▶ payer
- ▶ acquitter
- ▶ régler
- ▶ (*indbetale*) verser
- ▶ s'acquitter de
- ▶ solder
- ▶ liquider

Eksempel 9

Herudover er der ingen hjælp at hente til valg af den korrekte oversættelse i en given kontekst.

Prøver man at hente hjælp ved at gå ind under opslagsordet **betaling** – som vores ordbogsvante brugere måske ville gøre – bliver man måske nok lidt klogere på nogle punkter, men til gengæld forvirret på andre (se eksempel 10). Godt nok er der her betydningsadskillende angivelser, men angivelserne er upræcise og siger fx ikke noget om forskellen på *rétribution* og *rémunération* eller om, hvorvidt fx *paiement* og *remboursement* ikke bruges inden for handel.

Ved andre ord er betydnings- eller områdeangivelserne direkte misvisende til fejlagtige. Det

Dansk-Fransk

betaling *substantiv* <-en, -er, -erne>

Oversættelser

- ▶ paiement_m
- ▶ [*Handel*] acquittement_m
- ▶ [*Handel*] règlement_m
- ▶ *betaling af gæld* » liquidation_m
- ▶ *tilbagebetaling* » remboursement_m
- ▶ *indbetaling* » versement_m
- ▶ *indbetaling* » libération_f
- ▶ (*godtgørelse*) rétribution_f
- ▶ (*godtgørelse*) rémunération_f
- ▶ (*løn*) paye_f
- ▶ *betaling af gæld* » [*Jura*] extinction_f
- ▶ [*Jura*] solution_f
- ▶ [*Pris*] prix_m

Eksempel 10

gælder fx under opslagsordet **måle**, hvor et af de 14 oversættelsesforslag *doser* er forsynet med områdemarkeringen [*Kemi*], hvilket er alt for snævert – mens *titrer* har en betydningsangivelse (styrke, stofindhold), men rent faktisk i den anførte betydning kun anvendes inden for kemi, hvilket ikke fremgår. Et eksempel på en direkte fejlagtig markering findes under **appellere**, hvor der ved oversættelsesforslaget *en appeler à* anføres [*Jura*] (om en dom). Verbet betyder *appellere til én/noget* og kan ikke bruges i den anførte betydning.

Problemet med manglende eller upræcise betydningsadskillende angivelser kunne have været afhjulpet ved større – og bedre – brug af eksemplarsætninger. Det viser sig nemlig, at der kun i få tilfælde er anført eksemplarsætninger, og at mange af de sætninger, der er, ofte kan karakteriseres som intetsigende, fx under opslagsordet **møde**: "*hier ils ont eu une entrevue exceptionnelle | i går holdt de et særligt møde*", uidiomatisk, fx igen under **møde**: "*il y aura une comparution du journaliste qui [...] | journalisten, som [...], skal give møde i retten*" (korrekt: le journaliste qui [...] va comparaître) og/eller kunstige, fx under **samtale**: "*Elle causait avec le premier venu | Hun samtalede med den første den bedste*", for ikke at tale om eksemplarsætninger, der slet ikke har adresse til ækvivalenten, fx under **tage**, hvor *tage ud = sortir* (intransitiv) illustreres med sætningen: "*et si on allait rendre visite à nos voisins? | skulle vi ikke tage ud og besøge naboerne?*"

Et andet problem er, at der i de franske eksemplarsætninger forekommer en del grammatiske fejl. Således under **møde** substantiv: "*j'aurait préféré d'être en conférence*", hvor der er fejl i bøjningen af *avoir* og i anvendelsen af verbet *préférer* (korrekt: j'aurais préféré être en conférence), under **venir**: "*Nous les a fait venir*" (korrekt: Nous les avons fait venir) og ligeledes under **venir**: "*Elle est venu*" (korrekt: Elle est venue).

Ligesom i de andre ordbøger savnes der også i den franske i høj grad kollokationer, herunder i særdeleshed kollokationer af relevans for det fagsproglige område. Eksempelvis skal nævnes

krediterer/debitere én for noget, indgå aftale med én om noget, etablere en virksomhed, prisen stiger/falder med fri/hård konkurrence.

Med hensyn til fransk hard-core fagterminologi er der en del termer, der mangler opdatering. Under **sigte** verbum anføres således [*Jura*] *inculper*, men termen *inculper* blev i 1993 erstattet af termen *mettre en examen*. Samtidig erstattedes *l'inculpé* (sigtede) og *inculpation* (sigtelse) af hhv. *le mis en examen (m)/la mise en examen (f)* og *mise en examen*. Men heller ikke disse termer nævnes. Under **tiltale** substantiv anføres [*Jura*] *prévention* og [*Jura*] *mise en prévention* og under **tiltale** verbum [*Jura*] *mettre en prévention*, men ikke verbet *prévenir*. Går man ind under opslagsordet **prévention**, nævnes *tiltale* ikke som oversættelsesforslag, men der anføres *varetægtsfængsel*, hvilket er helt galt. *Varetægtsfængsel* hedder nu *détention provisoire*.

Ovenstående er samtidig et eksempel på, at der også i den franske ordbog ofte ikke er sammenhæng mellem de to sprogetninger, dvs. at der mangler sammenhæng mellem opslagsord og ækvivalenter i de to dele. Et andet eksempel, blandt mange, til illustration heraf kunne være opslagsordet **boutique** i den fransk-danske del, hvor ækvivalenten *forretning* angives som oversættelsesforslag, medens opslagsordet **forretning** i den dansk-franske del som nævnt ovenfor ikke angiver *boutique* som en mulig ækvivalent. At der også kan være mangel på sammenhæng inden for de enkelte opslagsord er **oeuvre** i den fransk-danske del et godt eksempel på: *oeuvre* har ganske rigtigt både en hun- og hankønsform med hver deres betydningsvarianter, men her blandes køn og de tilsvarende betydningsvarianter godt og grundigt sammen. Fx anføres betydningsvarianterne *værk, arbejde* og *livsværk* både som hankønsord og hunkønsord, ligesom det er tilfældet med [*Arkitektur*] *bygning* og [*Musik*] *opus*.

Konklusion

Alt i alt må vi sige, at Ordbogen.com er hurtig og smart, og ved første øjekast imponeres man over, hvor meget der kan nås på så kort tid – lidt ligesom i 'Wild med Dans' på TV. Vi er vilde med ordbøger, der effektivt kan støtte vores studerende i at udføre sprogarbejde, der er relateret til de fremmedsprog, vi arbejder med. Men med den mangel på stringens, den mangel på relevante sproglige data og den mængde af uklarheder og deciderede fejl, vi har konstateret i den nuværende udgave, vil den i mange tilfælde vildlede og ikke vejlede vore studerende i deres arbejde. Generelt finder vi således ikke, at Ordbogen.com har den kvalitet, der gør den egnet til undervisningen i spansk, tysk og fransk erhvervsprog – hverken på BA eller overbygningen på vores sprogstudier.

Tak til cand.ling.merc. Grete Duvå for konstruktiv kritik ved gennemlæsning af manuskriptet.

¹Anne Lise Laursen: Højt ambitionsniveau bag nyt ordbogskoncept. Marts 2009. www.kommunikationsprog.dk/moduler/review/frontend/index.asp?ArtID=389